

Aansprakelijkheid – contractueel – extracontractueel: de toepasselijke wetsartikelen

De volgende vier tabellen geven een overzicht van alle mogelijke aansprakelijkheidsvorderingen volgens de regels van het nieuwe boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.

Het vertrekpunt is de arbeidsovereenkomst, maar ook derden komen aan bod.

Telkens

- wordt in een voetnoot in het geel gemarkeerd een voorbeeld gegeven van de vordering waarover het gaat;
- vermeldt de tabel de toepasselijke wetsartikelen;
- geeft een voetnoot daarbij de tekst weer van het toepasselijke artikel, eventueel aangevuld met een korte commentaar.

De tabel maakt het mogelijk snel uit te maken

- *of een aansprakelijkheidsvordering mogelijk is,*
- *zo ja, op welke wettelijke basis,*
- *zo neen, waarom niet.*

Aansprakelijkheid – contractueel – extracontractueel: de toepasselijke wetsartikelen

Schadeveroorzaker	Schadelijder	Aanspraak tegen schadeveroorzaker		Wettelijke beperkingen	Contractuele uitsluitingsmogelijkheden		
		contractueel	extra-contractueel		contract werkgever-derde	arbeids-overeenkomst	
I. Werknemer (handelend als hulppersoon)	werkgever ¹	ja	ja, als extracontractuele fout ²	contractueel + extracontractueel opzet, zware fout , herhaalde lichte fout	NVT ³	ja	
		rechtsgrond					
		art. 5.82 BW ⁴	art. 6.3, § 1, 1 ^{ste} lid, BW ⁵	art. 18 AOW	NVT	- contract.: art. 5.89, § 1 BW ⁶ - extra.contr.: - art.5.89, § 1, BW ⁶ + art. 6.3, § 2, 1 ^{ste} – 3 ^{de} lid, BW ⁷	
	contractpartij van werkgever ⁸	neen	ja	contractueel + extracontractueel opzet, zware fout , herhaalde lichte fout	ja	ja	
		rechtsgrond					
		geen contractuele band	art. 6.3, § 2, 1 ^{ste} lid, BW ⁹	art. 18 AOW	art. 6.3, § 2, 2 ^{de} lid, BW ¹⁰	art. 6.3, § 2, 3 ^{de} lid, BW ¹¹	
volkomen derde ¹²	neen	ja	contractueel + extracontractueel opzet, zware fout , herhaalde lichte fout	NVT	NVT		
	rechtsgrond						
	geen contractuele band	<ul style="list-style-type: none"> • art. 6.5 BW¹³ • art. 6.14 BW tegen werkgever (als aansteller, niet als aansprakelijke) 		art. 18 AOW	-	-	

¹ Bv. werknemer beschadigt arbeidskledij van de werkgever.

² “Art. 6.6 Definitie § 1 De fout bestaat uit de schending van een wettelijke regel die een bepaald gedrag oplegt of verbiedt of van de algemene zorgvuldigheidsnorm die geldt in het maatschappelijk verkeer.

§ 2 De algemene zorgvuldigheidsnorm vereist een gedrag dat overeenkomt met dat van een voorzichtig en redelijk persoon in dezelfde omstandigheden geplaatst. [...]”

Bv. roekeloos stuntgedrag van de werknemer veroorzaakt beschadiging arbeidskledij werkgever.

De werknemer kan de aanstellersaansprakelijkheid van de werkgever niet invoeren om maar gedeeltelijk tot schadeveroorzaking aan de werkgever gehouden te zijn. “Art. 6.20 Feiten waarvoor de benadeelde aansprakelijk is en die een van de oorzaken zijn van de schade die hij lijdt § 1 Indien een feit waarvoor de benadeelde aansprakelijk is, een van de oorzaken is van de schade die hij lijdt, wordt zijn recht op schadeveroorzaking verminderd in de mate waarin dit feit heeft bijgedragen tot het ontstaan van deze schade. § 2 Een persoon voor wie een ander aansprakelijk is op grond van de bepalingen over aansprakelijkheid voor andermans daad kan deze bepalingen niet invoeren tegen de persoon die op grond ervan voor hem aansprakelijk is”.

³ Een werkgever zal wel niet in een contract met bv. een leverancier bedingen dat de werkgever zijn werknemers niet kan aanspreken.

⁴ “Art. 5.82 Definitie van toerekenbaarheid De niet-nakoming [van een contractuele verbintenis] is toerekenbaar aan de schuldenaar in de zin van artikel 5.225”.

⁵ “Art. 6.3 Buitencontractuele en contractuele aansprakelijkheid § 1 Tenzij de wet of het contract anders bepaalt, zijn de wettelijke bepalingen inzake buitencontractuele aansprakelijkheid van toepassing tussen medecontractanten.[...]”.

⁶ “Art. 5.89 Bevrijdingsbeding § 1 Tenzij de wet anders bepaalt, mogen de partijen een beding overeenkomen dat de schuldenaar volledig of gedeeltelijk bevrijdt van zijn contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid. Het beding kan de schuldenaar bevrijden van zijn zware fout of van die van een persoon voor wie hij moet instaan. [...]”.

⁷ Volgens sommigen kan dit niet in de arbeidsovereenkomst omdat een volledige exoneration buiten de wil van de contractpartij van de werkgever, in strijd is met de relativiteit van contracten (I. CLAEYS en C. DESMET, “De rechtstreekse buitencontractuele aansprakelijkheid van hulppersonen krachtens artikel 6.3 BW”, RW/2023-24, 1651). Maar de tekst van artikel 6.3, § 2, 3de lid, BW is duidelijk en de exoneration is niet volledig (aantasting fysieke en/of psychische integriteit en/of opzet).

Er is ook art. 6.3, § 1, 2de lid, BW “[...] [de medecontractant kan de verweermiddelen uit zijn contract met de benadeelde niet invoeren] bij vorderingen tot schadeveroorzaking voor schade als gevolg van een aantasting van de fysieke of psychische integriteit of van een fout begaan met het opzet schade te veroorzaken”. Bv. werknemer verwondt de werkgever.

⁸ Bv. werknemer beschadigt toestel dat klant van de werkgever voor herstel heeft binnengebracht .

⁹ Art. 6.3 BW: “ § 2 Tenzij de wet of het contract anders bepaalt, zijn de wetsbepalingen inzake buitencontractuele aansprakelijkheid van toepassing tussen de benadeelde en de hulppersoon van zijn medecontractanten.[...]”.

¹⁰ Indien de benadeelde echter op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid schadeveroorzaking door de niet-nakoming van een contractuele verbintenis vordert van een hulppersoon van zijn medecontractant, kan deze laatste dezelfde verweermiddelen invoeren als zijn opdrachtgever op grond van paragraaf 1 kan invoeren met betrekking tot de verbintenissen aan de uitvoering waarvan de hulppersoon meewerkt.

¹¹ De hulppersoon kan eveneens de verweermiddelen invoeren die hij zelf in dit verband tegen zijn medecontractant kan invoeren op grond van paragraaf 1.

¹² Bv. handelsvertegenwoordiger veroorzaakt een aanrijding met een andere weggebruiker.

De “volkomen derde” kan ook een medewerker zijn. Gaat het voor deze laatste om een arbeidsongeval, dan geldt de immuniteit van artikel 46, § 1, Arbeidsongevallenwet.

¹³ “ Art. 6.5 Beginsel Eenieder is aansprakelijk voor de schade die hij door zijn fout aan een ander veroorzaakt”.

Aansprakelijkheid – contractueel – extracontractueel: de toepasselijke wetsartikelen

Schadeveroorzaker	Schadelijder	Aanspraak tegen schadeveroorzaker		Wettelijke beperkingen	Contractuele uitsluitingsmogelijkheden		
II. Werkgever (opdrachtgever)	werknemer¹⁴	contractueel	extra- contractueel	beperkingen	uitsluitings- mogelijkheden		
					ander contract	arbeids- overeenkomst	
		ja	ja, als extracontractuele fout ¹⁵	geen	NVT	ja	
		rechtsgrond					
		art. 5.82 BW ¹⁶	art. 6.3, § 1, 1 ^{ste} lid, BW ¹⁷	-	-	- contract: art. 5.89, § 1, BW ¹⁸ - extra contr.: - art. 5.89, § 1, BW ¹⁸ + art. 6.3 § 1, 1ste en 2de lid, BW ¹⁹	
		rechtsgrond					
	contractpartij van werkgever²⁰	ja	ja, als extracontractuele fout ¹⁵	geen	ja	NVT	
	rechtsgrond						
	art. 5.82 BW ¹⁶	art. 6.3, § 1, 1 ^{ste} lid, BW ²¹	-	- contract: art. 5.89, § 1, BW ¹⁸ - extra contr.: - art. 5.89, § 1, BW ¹⁸ + art. 6.3 § 1, 1 ^{ste} - 2de lid, BW ¹⁹			
	volkomen derde²²	neen	ja	geen	NVT	NVT	
rechtsgrond							
geen contractuele relatie		art. 6.5 BW ²³	-	geen contractuele relatie			

¹⁴ Bv. de werkgever beschadigt persoonlijke voorwerpen van de werknemer.

^{15a} Art. 6.6 Definitie

§ 1 De fout bestaat uit de schending van een wettelijke regel die een bepaald gedrag oplegt of verbiedt of van de algemene zorgvuldigheidsnorm die geldt in het maatschappelijk verkeer.

§ 2 De algemene zorgvuldigheidsnorm vereist een gedrag dat overeenkomt met dat van een voorzichtig en redelijk persoon in dezelfde omstandigheden geplaast.

[...]"

Bv. dronken werkgever veroorzaakt schade aan de persoonlijke voorwerpen van de werknemer.

¹⁶ Art. 5.82 Definitie van toerekenbaarheid De niet-nakoming [van een contractuele verbintenis] is toerekenbaar aan de schuldenaar in de zin van artikel 5.225".

¹⁷ Art. 6.3 Buitencontractuele en contractuele aansprakelijkheid

§ 1 Tenzij de wet of het contract anders bepaalt, zijn de wettelijke bepalingen inzake buitencontractuele aansprakelijkheid van toepassing tussen medecontractanten. [...]"

Maar de werkgever geniet in beginsel immuniteit als het om een arbeidsongeval gaat: art. 46, § 1, Arbeidsongevallenwet.

¹⁸ Art. 5.89 Bevrijdingsbeding § 1 Tenzij de wet anders bepaalt, mogen de partijen een beding overeenkomen dat de schuldenaar volledig of gedeeltelijk bevrijdt van zijn contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid. Het beding kan de schuldenaar bevrijden van zijn zware fout of van die van een persoon voor wie hij moet instaan. [...]"

¹⁹ Maar artikel 6.3, § 1, 2de lid, BW bepaalt: "[...] [de medecontractant kan de verweermiddelen uit zijn contract met de benadeelde niet inroepen] bij vorderingen tot schadeloosstelling voor schade als gevolg van een aantasting van de fysieke of psychische integriteit of van een fout begaan met het opzet schade te veroorzaken". Bv. werkgever verwondt de werknemer. Als het om een arbeids(weg)ongeval gaat, geniet de werkgever bovendien in de regel immuniteit op grond van artikel 46, § 1, Arbeidsongevallenwet.

²⁰ Bv. werkgever voert opdracht verkeerd uit.

²¹ Art. 6.3 Buitencontractuele en contractuele aansprakelijkheid

§ 1 Tenzij de wet of het contract anders bepaalt, zijn de wettelijke bepalingen inzake buitencontractuele aansprakelijkheid van toepassing tussen medecontractanten".

²² Bv. werkgever beschadigt wagen van een bezoeker.

²³ Art. 6.5 Beginsel Eenieder is aansprakelijk voor de schade die hij door zijn fout aan een ander veroorzaakt".

Aansprakelijkheid – contractueel – extracontractueel: de toepasselijke wetsartikelen

Schadeveroorzaker	Schadelijder	Aanspraak tegen schadeveroorzaker		Wettelijke beperkingen	Contractuele uitsluitingsmogelijkheden	
		contractueel	extrcontractueel	beperkingen	uitsluitingsmogelijkheden	
III. Contractpartij van werkgever	werknemer²⁴	contractueel	extrcontractueel	beperkingen	ander contract	arbeidsovereenkomst
		neen	ja ²⁵	geen	neen	- ja - tenzij arbeidsongeval
		rechtgrond				
	geen contractuele relatie	- art. 6.5 BW ²⁶ - arbeidsongeval: art. 46, § 1, 4 ^o , Arbeidsongevallenwet ²⁷	geen	relativiteit contract	- art. 5.89 ²⁸ en art. 5.107 BW ²⁹ - art. 46, § 1, 4 ^o , Arbeidsongevallenwet ³⁰	
	ja	ja, als extracontractuele fout ³²	geen	ja		
	rechtgrond					
art. 5.82 BW ³³	art. 6.3, § 1, 1 ^{ste} lid, BW ³⁴	-	- contractuele aansprakelijkheid: art. 5.89, § 1 BW ³⁵ - extracontractuele aansprakelijkheid: - art. 5.89, § 1, BW ³⁵ + art. 6.3, § 1, 1 ^{ste} en 2 ^{de} lid, BW ³⁶			
		de gewone contractuele (als contractuele relatie) en/of extracontractuele aansprakelijkheidsregelingen				

²⁴ Bv. Leverancier van de werkgever veroorzaakt bij levering schade aan kledij werknemer.

Als het gaat om een arbeids(weg)ongeval kan de werknemer op basis van de Arbeidsongevallenwet schadevergoeding vorderen voor de niet door de arbeidsongevallenregeling gedekte schade. Art. 46, § 1, 4°, Arbeidsongevallenwet: “Ongeacht de uit deze wet voortvloeiende rechten blijft de rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid mogelijk voor de getroffene of zijn rechthebbenden: [...] 4° tegen de personen, andere dan de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, die voor het ongeval aansprakelijk zijn; [...]”.

²⁵ “Art. 6.6 Definitie § 1 De fout bestaat uit de schending van een wettelijke regel die een bepaald gedrag oplegt of verbiedt of van de algemene zorgvuldigheidsnorm die geldt in het maatschappelijk verkeer.

§ 2 De algemene zorgvuldigheidsnorm vereist een gedrag dat overeenkomt met dat van een voorzichtig en redelijk persoon in dezelfde omstandigheden geplaast. [...]”

Bv. dronken leverancier veroorzaakt bij levering schade aan de fiets van de werknemer.

²⁶ “Art. 6.5 Beginsel Eenieder is aansprakelijk voor de schade die hij door zijn fout aan een ander veroorzaakt”. [...]”.

²⁷ Art. 46, § 1, 4°, Arbeidsongevallenwet: “Ongeacht de uit deze wet voortvloeiende rechten blijft de rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid mogelijk voor de getroffene of zijn rechthebbenden: [...] 4° tegen de personen, andere dan de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, die voor het ongeval aansprakelijk zijn; [...]”

²⁸ “Art. 5.89 Bevrijdingsbeding § 1 Tenzij de wet anders bepaalt, mogen de partijen een beding overeenkomen dat de schuldenaar volledig of gedeeltelijk bevrijdt van zijn contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid. Het beding kan de schuldenaar bevrijden van zijn zware fout of van die van een persoon voor wie hij moet instaan. [...]”.

²⁹ “Art. 5.107 Derdenbeding Een contract kan aan een derde het recht verlenen om de nakoming van een bepaalde prestatie te eisen.

Het beding ten behoeve van een derde doet onmiddellijk een rechtstreeks recht ontstaan tegen de belover en laat de rechten van de contractspartijen onverlet. [...]”.

³⁰ Als het gaat om een arbeids(weg)ongeval kan de werknemer op basis van de Arbeidsongevallenwet schadevergoeding vorderen voor de niet door de arbeidsongevallenregeling gedekte schade. Art. 46, § 1, 4°, Arbeidsongevallenwet: “Ongeacht de uit deze wet voortvloeiende rechten blijft de rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid mogelijk voor de getroffene of zijn rechthebbenden: [...] 4° tegen de personen, andere dan de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, die voor het ongeval aansprakelijk zijn; [...]”. Van die bepaling van dwingend recht kan niet worden afgeweken.

³¹ Bv. Leverancier levert beschadigde koopwaar.

³² “Art. 6.6 Definitie

§ 1 De fout bestaat uit de schending van een wettelijke regel die een bepaald gedrag oplegt of verbiedt of van de algemene zorgvuldigheidsnorm die geldt in het maatschappelijk verkeer.

§ 2 De algemene zorgvuldigheidsnorm vereist een gedrag dat overeenkomt met dat van een voorzichtig en redelijk persoon in dezelfde omstandigheden geplaast. [...]”

Bv. dronken leverancier veroorzaakt bij levering schade aan de brievenbus van de werkgever.

³³ “Art. 5.82 Definitie van toerekenbaarheid De niet-nakoming [van een contractuele verbintenis] is toerekenbaar aan de schuldenaar in de zin van artikel 5.225”.

³⁴ “Art. 6.3 Buitencontractuele en contractuele aansprakelijkheid

§ 1 Tenzij de wet of het contract anders bepaalt, zijn de wettelijke bepalingen inzake buitencontractuele aansprakelijkheid van toepassing tussen medecontractanten”.

³⁵ “Art. 5.89 Bevrijdingsbeding § 1 Tenzij de wet anders bepaalt, mogen de partijen een beding overeenkomen dat de schuldenaar volledig of gedeeltelijk bevrijdt van zijn contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid. Het beding kan de schuldenaar bevrijden van zijn zware fout of van die van een persoon voor wie hij moet instaan. [...]”.

³⁶ Art. 6.3, § 1, 2de lid, BW: “Indien de benadeelde echter op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid schadeloosstelling voor schade veroorzaakt door de niet-nakoming van een contractuele verbintenis vordert van een hulppersoon van zijn medecontractant, kan deze laatste dezelfde verweermiddelen inroepen als zijn opdrachtgever op grond van paragraaf 1 kan inroepen met betrekking tot de verbintenissen aan de uitvoering waarvan de hulppersoon meewerkt. Dit is niet het geval bij vorderingen tot schadeloosstelling voor schade als gevolg van een aantasting van de fysieke of psychische integriteit of van een fout begaan met het opzet schade te veroorzaken”.

³⁷ De schadeveroorzaker en de schadelijder zijn in dit geval volkomen vreemd aan de werkgever en werknemer en de arbeidsovereenkomst welke die sloten.

Aansprakelijkheid – contractueel – extracontractueel: de toepasselijke wetsartikelen

Schadeveroorzaker	Schadelijder	Aanspraak tegen schadeveroorzaker		Wettelijke beperkingen	Contractuele uitsluitingsmogelijkheden	
IV. Volkomen derde (= gewone extracontractuele aansprakelijkheidsregeling)	werknemer ³⁸	contractueel	extracontractueel	beperkingen	uitsluitingsmogelijkheden	
		NVT	ja	geen	NVT	
		rechtsgrond				
		geen contractuele relatie	- art. 6.5 BW ³⁹ - arbeidsongeval: art. 46, § 1, 4°, Arbeidsongevallenwet ⁴⁰	-	geen contractuele relatie	
	werkgever ⁴¹	NVT	ja	geen	NVT	
		rechtsgrond				
		geen contractuele relatie	art. 6.5 BW ⁴²	-	geen contractuele relatie	
		NVT	ja	geen	NVT	
	andere volkomen derde	rechtsgrond				
		geen contractuele relatie	art. 6.5 BW ⁴³	-	geen contractuele relatie	

³⁸ Bv. leverancier van de werkgever berokkent de werknemer op het werk schade.

³⁹ “Art. 6.5 Beginsel Eenieder is aansprakelijk voor de schade die hij door zijn fout aan een ander veroorzaakt”.
[...].”

⁴⁰ Art. 46, § 1, 4°, Arbeidsongevallenwet: “Ongeacht de uit deze wet voortvloeiende rechten blijft de rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid mogelijk voor de getroffene of zijn rechthebbenden: [...] 4° tegen de personen, andere dan de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, die voor het ongeval aansprakelijk zijn; [...]”

⁴¹ Bv. bezoeker van bedrijf beschadigt eigendom van de werkgever.

⁴² “Art. 6.5 Beginsel Eenieder is aansprakelijk voor de schade die hij door zijn fout aan een ander veroorzaakt”.
[...].”

⁴³ “Art. 6.5 Beginsel Eenieder is aansprakelijk voor de schade die hij door zijn fout aan een ander veroorzaakt”.
[...].”